

DIVOČINKA za dverami obývačky

Zimné záhrady sú stále vyhl'adávanéjšie aj v našich končinách. Nie vždy je však dostatočne využitý potenciál týchto priestorov. Sú rozšírením obytného priestoru, často vkusne zariadené, no málokedy sa môžu popýšiť príkladnou skladbou zelene. Na čo pri riešení zimných záhrad nezabudnúť?

TEXT A FOTO Daniel Košťál

Už pri pomyslení na realizáciu zimnej záhrady je potrebné dobre zvážiť jej umiestnenie a tvar. Zanedbanie tohto vedie potom k zbytočným problémom a aj nežiadúcemu navýšeniu financií. Za iných okolností má zimná záhrada nízke náklady na údržbu. V zásade by zimná záhrada mala byť vždy napojená na dom – vďaka dopadajúcim slnečným lúčom tak môže byť alternatívou temperovania domu. Podceňovať by sa nemal tvar zimnej záhrady. Najvhodnejšia je sklenená plocha kolmá na zimné slnečné lúče. Tie dopadajú v našich zemepisných šírkach pod uhlom asi 20°, letné lúče pod uhlom asi 60°. Pre zimné „prikurovanie“ slnkom je teda optimálny sklon sklenenej steny asi 80° – lúče voľne prechádzajú sklom a zimná záhrada prijíma dostatok tepla. V lete sa časť lúčov odrazí a interiér sa natolko nezahrieva. Práve prehrievanie zimných záhrad v lete totiž býva obrovským problémom. Zasklená strecha zimnej záhrady by mala mať sklon aspoň 10°, aby sa zabránilo zhromažďovaniu dažďovej vody a znečisteniu strechy. Odvodnenie prostredníctvom odkvapových žlabov je možné pri sklone 20° a viac.

VYKUROVANIE A VHODNÉ MATERIÁLY

Dôležité je už na začiatku myslieť aj na vetranie zimnej záhrady. Asi 25 až 35 % zasklených plôch by sa malo dať otvárať. Môže ísť o otváracie alebo výklopné dvere či okná, prípadne rôzne posuvné plochy. Sofistikovanejším riešením sú systémy spolupracujúce s domácou meteostanicou. Pokiaľ ide o vykurovanie zimnej záhrady, je dobré zhodnotiť podiel slnka a iných zdrojov na vykurovaní zimnej záhrady. Vo všeobecnosti je dobrou voľbou podlahové vykurovanie vďaka ktorému dochádza k rovnomernejšiemu rozloženiu tepla ako by to bolo pri dvoch troch radiátoroch. Veľakrát sa vykurovanie v zimnej záhrade nerieši, no ponechať všetko len na slnečné lúče nie je možné. V zimných mesiacoch, prípadne v dňoch keď je nepriaznivo sa toto môže vypomstiť. Pokiaľ ide o okná, ak pozostávajú z kvalitných izolačných skiel, ochránia pred zimným chladom ale aj letnou horúčavou. Zároveň môžu byť kvalitnou bariérou pred hlukom. Rozhodujúci je aj konštrukčný materiál z ktorého zimná záhrada je

zhotovená. Prirodzené, efektne a praktické sú drevené konštrukcie. Výborne sa hodia ku sklu, sú príjemnejšie na dotyk, pôsobia teplejším a útulnejším dojmom. Drevo sa dá prípadne kombinovať aj s hliníkom. Hliníkové konštrukcie sú trvanlivé, nároky na údržbu sú nízke, vplyvy napríklad vyšších alebo nižších teplôt sa v tomto prípade prejavujú minimálne. Spojenie dreva a hliníka je tak mimoriadne vhodné. Používajú sa aj kovové konštrukcie, ktoré sú ale finančne náročnou

záležitosťou a v tomto prípade je lepšie obrátiť sa s realizáciou na odbornú firmu.

RIEŠENIE ZELENE

Zimné záhrady môžu byť studené (nevykurované) alebo teplé (vykurované). Tie studené dobre poslúžia hlavne na uchovávanie chúlolistých rastlín počas zimy, vykurované majú vďaka príjemnej teplote podstatne širšie možnosti využitia. Sú ďalším obytným priestorom, zásobníkom tepla

v dome, miestom pestovania peknej zelene, ale aj príjemným vzdušným útočiskom v čase letných horúčav. Ten, kto sa chce vo svojej zimnej záhrade tešiť z exotických rastlín, množstva kvetov a vôní, musí v nej zabezpečiť aspoň 20°C (ideálna je teplota až do 25°C). Niekedy ale ani to nestačí a je potrebné riadiť sa požiadavkami rastlín, ktoré budú v takomto priestore rásť. Tieto môžu byť aj veľmi rozdielne. Najlepšie je zvoliť si určitú oblasť (napríklad trópy, subtrópy) a podľa nej vyberať rastliny. Zaplniť zimnú záhradu pri dome len rozmernejšími či živoriacimi izbovými rastlinami, ktoré doposiaľ prekazili napríklad v obývačke nie je

“Teplotné straty eliminuje kvalitné zasklenie a izolácie”

najlepším riešením. Priestor zimnej záhrady sa dá využiť oveľa zaujímavejšie, ale s využitím presne vybranej skladby zelene. Počet týchto rastlín závisí od veľkosti priestoru. Uvedomiť si treba aj to, že vykurovaná zimná záhrada vo všeobecnosti žiada podstatne viac starostlivosti ako nevykurovaná, teda aj voľného času. Ten, kto nemá času nazvyš by si mal zvoliť menej rastlín, najlepšie niekoľko pekných solitérnych jedincov. Okrem rastlín by mali atmosféru danej oblasti (napríklad trópy) zvýrazňovať aj vkusné doplnky. Na začiatku je potrebné sústrediť pozornosť aj na typ dlažby, riešenie stien a tiež relaxačného kútika, ktorý by rozhodne v zimnej záhrade nemal chýbať. Kreslá, pohovky či ležoviská sú príjemnou aj užitočnou súčasťou zariadenia tohto priestoru. O nevyhnutné zvlhčovanie vzduchu sa postará vkusná fontánka, ktorá sa môže stať aj príjemným a oživujúcim detailom. V zimnej záhrade je potrebné zabezpečiť aj tienenie. Tienenie (strechy aj bočných stien) je potrebné ak v zimnej záhrade rastú papraďorasty, orchidey a mnohé iné rastliny hlavne pôvodom z trópy. Na tienenie a dajú využiť jednoducho ovládateľné rolety, žalúzie či špeciálne rohože.

RÔZNE RASTOVÉ FORMY

Vo vykurovaných zimných záhradách porastie či už v nádobách alebo na vybudovaných záhonoch široké spektrum rastlín pôvodom z trópy či subtrópy. Môžu to byť rôzne palmy, vďaka banánovníky, monstery, papirusy, ibišteky čínske, ale aj dracény, juky, kávovníky, citrusy, antúria, strelície, lopatkovce či orchidey. Výborne v takýchto

priestoroch porastú aj nenáročné šeflery, aglaónémy, farebné krotónovce, filodendrony a figovníky. Dariť sa vo vykurovanej zimnej záhrade vďaka vyššej vzdušnej vlhkosti bude pravdepodobne aj vlhkomilnejšej zeleni - marante, alokázii, kalatéi či rôznym druhom papraďorastov (nefrolepka, adiant, slezinik). Efektnejšie je v rámci zimnej záhrady striedať rôzne rastové formy - kry, stromčeky, plazivé a trsovito rastúce druhy a tiež sa pohrať s tvarmi a farebnosťou listov. Atraktívnou súčasťou priestoru môžu byť aj rôzne plazivé rastliny - pokryjú povrch záhonov, takisto popínavé rastliny. Tie asi najlepšie navodia atmosféru ďalekých tropických oblastí. Mnohé pekne kvitnú, voňajú a dokonca aj plodia. Sú nenáročnejšie na pestovanie a pomerne rýchlo rastú. Výborne delia priestor a chránia pred nežiadúcimi pohľadmi. Zvyčajne nie sú ani náročné na priestor (šplhajú sa do výšky). Ich často bujnější rast bude ale potrebné obmedzovať pravidelným rezom. Ako opora poslúžia týmto rastlinám natiahnuté špagáty, napnuté lanká alebo drevené latky. Do vykurovaných zimných záhrad sú z množstva alternatív vhodné mučenky, atraktívna

bugévillea (Bougainvillea), dipladéna (Dipladenia), tunbergia (Thunbergia), brečtan, aktinídia či pandorea.

V ČOM PESTOVAŤ?

Rastliny možno vo vykurovanej zimnej záhrade pestovať buď na záhonoch alebo vo vegetačných nádobách. Obe možnosti majú svoje výhody aj nevýhody. Najlepšie je vysadiť zeleň aj s koreňovými balmi do vybudovaných menších či väčších záhonov (zapustené v podlahe, alebo vyvýšené). Dobré je ale dbať, aby každá rastlina mala okolo seba dostatok miesta. Natlačiť ich všetky do jednej skupiny je zlým riešením a výsledkom je nepekny tvar každej jednej takto umiestnenej rastliny. Zeleň vysadená na záhone je obvykle zdravšia, rovnomernejšie olistená, bohatšie zakvitne, prípadne prinesie aj plody a zrejme dosiahne aj iné rozmery. Odpadá tu častejšie presádzanie, nutné je však výdatnejšie zalievanie, prihnojovanie a odburiňovanie záhonov (v teple a vlhku rastie burina veľmi rýchlo). Občas bude potrebné siahnuť aj po nožniciach a odstrániť výhony, ktoré prekážajú, prípadne sa opierajú

o sklo. Výsadba na záhonoch (ich počet a veľkosť závisí od charakteru zimnej záhrady) by mala byť správne odstupňovaná, to znamená, že nižšie druhy patria do popredia a vyššie do pozadia prípadne do stredu. Druhým a asi najviac častým variantom je pestovanie rastlín vo vegetačných nádobách. Výhodou tohto spôsobu je, že rastliny sa dajú kedykoľvek premiestňovať a tak sa docielu určitá premenlivosť celého priestoru. Tieto rastliny takisto treba prihnojovať aj zavlažovať, tu však treba počítať s intenzívnejšou frekvenciou (hlavne pri menších črepníkoch). Rastliny pestované vo vegetačných nádobách tiež bude treba z času na čas presadiť. Výhodou je, že ak rastlinu v črepníku napadnú choroby alebo škodcovia, možno ju okamžite premiestniť inam čo pri zeleni pestovanej v záhonoch nejde. Umiestniť do zimnej záhrady stovky rastlín v rôznych nádobách je ale opäť zlým krokom. Rastliny je dobré sadiť vždy len do nádob z rovnakého materiálu, prípadne aj jedného farebného odtieňu. Môže ísť o nádoby veľké aj menšie, praktickým pomocníkom sú pri ich premiestňovaní podložky na kolieskach. 🏠

ZIMNÁ ZÁHRADA A SVETOVÉ STRANY

Juh - priestor je celoročne svetlý, vyznačuje sa najväčším objemom svetla. Nevyhnutné, často už od mája je tienenie a vetranie.

Západ - dostatok svetla a tepla je tu hlavne neskôr poobede, ráno je tu menej svetla a chladnejšie. Dariť sa tu množstvu rastlín.

Sever - najviac svetla a tepla je tu ráno a podvečer, cez obed je v priestore tienisto. Ideálne ak má ísť o priestor využívaný na odpočinok. Zakomponovať sem množstvo veľkolistých rastlín.

Východ - najviac svetla a tepla je tu v doobedňajších hodinách. Vhodný priestor na umiestnenie rôznych kvitnúcich rastlín.